

УДК 657.471

Оляднічук Н. В.

канд. екон. наук,
доцент кафедри обліку і оподаткування,
Уманський національний університет садівництва

ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ ЗА ВИПЛАТАМИ ПРАЦІВНИКАМ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

Законодавче та нормативно-правове підґрунтя обліку розрахунків за виплатами працівникам в Україні має досить потужну платформу [5-8] і регламентує практично усі аспекти процесів нарахування, оподаткування та здійснення виплат за відпрацьований і невідпрацьований час. Проте, стрімкий розвиток економічних процесів потребує радикальних змін в організації й стимулюванні ефективності праці, диференціації доходів працівників та їх оподаткування, що є обов'язковою передумовою сталого розвитку підприємництва та забезпечення належного організаційно-облікового процесу.

Проблемні питання розрахунків з працівниками носять не лише соціально-економічний характер, але й обліково-аналітичний, оскільки нараховані виплати працівникам мають бути вчасно і в повному обсязі відображені в облікових документах та на рахунках бухгалтерського обліку. Формування внутрішньої управлінської звітності підприємства в розрізі видів витрат допоможе проаналізувати позитивні та негативні чинники і тенденції, що впливають на величину витрат і сприяють підвищенню ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства, наголошують Бунда О. М. і Матяш Ю. М. [1]. Інші виплати працівникам за невідпрацьований час (відпускні, лікарняні тощо) доцільно відображати у спеціально розроблених документах, що забезпечить збереження інформації не лише на рахунках обліку, але і в документах, вважають Іванова Н. А., Білявська Л. В., Славгородська А. А. [2].

Миронова Ю. Ю. і Панасенко В. А. [3] стверджують, що першочерговим завданням здійснення процесу розрахунків з працівниками має бути організація облікової роботи, оскільки вона є найбільш відповідальною та трудомісткою і включає в себе сукупність дій, методів і принципів внутрішньогосподарських розрахункових операцій.

Встановлений П(с)БО 26 «Виплати працівникам» [5] порядок визнання окремих видів зобов'язань за виплатами працівникам на дату балансу, міжнародна й вітчизняна практика обліку вимагає диференціації нових рахунків і субрахунків до Робочого плану рахунків підприємства, що дозволить обліковувати конкретні виплати чітко за об'єктами обліку, не вдаючись до додаткових бухгалтерських та аналітичних процедур.

Систематизувавши проблемні питання обліку і контролю розрахунків за виплатами працівникам, об'єднавши їх в однорідні групи, можна розробити напрямки їх вирішення шляхом забезпечення:

- контролю за використанням робочого часу;
- достовірного нарахування заробітної плати та її оподаткування;
- своєчасного погашення заборгованості за зарплатою та іншими виплатами в межах законодавчо-правового поля;
- обліку і контролю використання фонду оплати праці;
- аналізу продуктивності праці та шляхів і методів її підвищення.

Удосконалення процесу організації розрахунків за виплатами працівникам у підприємствах усіх форм власності передбачає оптимізацію тарифного регулювання оплати праці та інших виплат шляхом:

- розроблення внутрішньовиробничих тарифних умов праці;
- установалення співвідношень тарифних ставок залежно від рівня кваліфікації працівників;
- удосконалення нормування, як засобу регулювання праці та її плати;
- обґрунтування вибору найефективніших форм і систем оплати праці та інших виплат;
- удосконалення мотиваційного механізму регулювання міжпосадових окладів та міжкваліфікаційних рівнів оплати праці;
- запровадження колективного регулювання оплати праці та матеріального стимулювання.

Відповідно до чинного законодавства, працівники мають право на одержання виплат за невідпрацьований час (відпускні, лікарняні тощо), розрахунок яких здійснюється відповідно до методики розрахунку середньоденної заробітної плати. З метою оптимального використання робочого часу працівників обліково-аналітичної служби підприємства доцільно розробити та ввести в оборот документ «Розрахунок середньоденної заробітної плати (для нарахування відпускних виплат, допомоги з тимчасової втрати працездатності тощо)». За умов автоматизації економічна інформація такого роду завжди зберігатиметься в базі даних автоматизованої системи і за потреби, її завжди можна представити на паперових носіях.

Основною умовою ефективності заходів з удосконалення обліку і контролю розрахунків за виплатами працівникам є їх комплексний системний характер, що охоплює усі етапи облікового процесу, забезпечення їх взаємозв'язку та гармонізації, зокрема:

- вибір методів і способів обліку, адаптованих до специфічних особливостей виплат працівникам та особливостей фінансового-господарської діяльності підприємства, з урахуванням технології виробництва та управління;
- формування оптимальної за складом та обсягом облікової інформації, яка забезпечить реалізацію завдань, поставлених перед обліком розрахунків за виплатами працівникам;
- запровадження удосконалених форм носіїв облікової інформації, найбільш адаптованих до структури, змісту та характеру облікової інформації.

Таким чином, запропоновані нововведення та удосконалення документального забезпечення сприятимуть своєчасному відображенню даних про витрати на оплату праці, інші виплати, що нараховуються працівникам, а також якісному покращенню обліково-економічної інформації.

Список літератури

1. Бунда О. М., Матяш Ю. М. Бухгалтерський облік розрахунків з оплати праці в управлінні підприємством. *Інтернаука*. 2016. № 12 (2). С. 38 – 41. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnj_2016_12%282%29__10.
2. Іванова Н. А. Білявська Л. В., Славгородська А. А. Удосконалення обліку розрахунків за виплатами працівникам в аграрних підприємствах. *Збірник наукових праць Уманського НУС: збір. наук. досліджень*. Редкол.: О. О. Непочатенко (відп. ред.) та ін. Умань: ВПЦ «Візаві» (Видавець «Сочінський»). 2014. Вип. 86. Ч. 2. Економіка С. 105 – 110.
3. Миронова Ю. Ю., Панасенко В. А. Проблеми організації обліку розрахунків з оплати праці на підприємстві. *Економіка і регіони*. Серія: Економіка та підприємництво. 2016. № 1. С. 121 – 126. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econrig_2016_1_20.
4. Очеретько Л. М., Хохлова А. І. Проблеми обліку та оподаткування розрахунків за виплатами працівникам і шляхи їх вирішення. *Ефективна економіка*. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/10_2018/67.pdf.